

2013

BILTEN 6

PSSS UŽICE

Jun 2013.

28-Jun-13

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Odgajivački ciljevi za proizvodnju jagnječeg mesa

- **dipl. ing. Miroslav Milivojević, stručni saradnik za stočarstvo**

Tema : Odabir lokacije i pozicioniranje ovčarnika

- **dipl. ing. Nebojša Đurić, stručni saradnik za stočarstvo**

Tema: Žetva i čuvanje pšenica

- **dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, stručni saradnik za ratarstvo**

Tema: Bakteriozna plamenjača jabučastog voća

- **dipl. ing. Zorica Lazić, stručni saradnik za zaštitu bilja**

Tema: Ljubičasta pegavost izdanaka maline

- **dipl. ing. Milena Ćirić, stručni saradnik za zaštitu bilja**

Tema: Kako sertifikovati proizvod/proces/farmu?

- **dipl. ing. Bojana Nešić, stručni saradnik za agroekonomiju**

Tema: Uslovi za subvencionisanje nabavke mreža za zasenjivanje i protivgradnu zaštitu maline

- **dipl. ing. Andrija Radulović, stručni saradnik za voćarstvo**

Stanje useva - Ljubodrag Pantelić, dipl.ing

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina:

Zaštita useva krompira u prvoj dekadi juna i zaštita jabuke i kruške u prvoj dekadi juna - Milenko Gavrilović, dipl.ing

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO“ UŽICE

- Dipl.ing, Miroslav Milivojević- direktor i stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, stručni saradnik za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić, stručni saradnik za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, stručni saradnik za vočarstvo

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz:

- predavanja
- održavanje radionica
- davanje saveta u Službi
- davanje saveta telefonom
- davanje saveta na imanjima zemljoradnika
- davanje saveta putem lokalnih radija i televizije
- davanje saveta putem biltena, plakata i brošura
- postavljanje demonstracionih ogleda
- održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova
- pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.
- blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama
- upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi
- ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266

e- mail: pssuzice@sbb.rs

ODGAJIVAČKI CILJEVI ZA PROIZVODNJU JAGNJEĆEG MESA

Trebalo bi da budu:

- 1.broj odgajene jagnjadi do klanja po ovci godišnje
- 2.telesna masa i klanične karakteristike jagnjadi
- 3.konverzija hrane
- 4.zdravlje i dugovečnost

Broj odgajene jagnjadi do klanja po ovci godišnje

Nalazi se pod izraženim uticajem kako broja rođene jagnjadi, tako i stepena njihovog preživljavanja. Broj odgajene jagnjadi po ovci može da se poveća i tako što će se skratiti period između dva jagnjenja forsiranjem tri jagnjenja u dve godine ili pet jagnjenja u 3 godine.

Telesna masa i klanične karakteristike jagnjadi

Klanične karakteristike imaju veliki uticaj na ekonomski efekat proizvodnje u razvijenim zemljama. Vrednost trupa uglavnom zavisi od mase trupa, konformacije i odnosa meso : loj. Na kvalitet trupa uticaj imaju: rasa, uzrasta, pola itd.

Konverzija hrane

Konverzija hrane je značajna ne samo za upotrebu koncentrovanih hraniva, već i ako je bazirana na kvalitetnijim kabaštim, suvim i zelenim hranivima. Konverzija hrane se u selekcijskim programima nalazi zajedno nekim drugim osobinama važnim za proizvodnju mesa (dnevni prirast, telesna masa i dr.)

Zdravlje i dugovečnost

Dužina produktivnog života nalazi se pod zajedničkim uticajem brojnih genetskih i negetskih faktora.

Sa zdravljem je direktno povezana i stopa izlučenja, kao i veterinarski troškovi koji u pojedinim zapahtima usled: slabog zdravstvenog stanja životinja ili slabije otpornosti, neadekvatnih uslova ishrane, smeštaja i nege mogu značajno uticati na ukupnu finansijsku marginu, a samim tim i na rentabilnost proizvodnje.

Ako bi se pristupilo formulisanju i organizovanoj realizaciji nekog od prethodno pomenutih ciljeva, moralo bi se voditi računa o specifičnostima pojedinih osobina uključenih u odgajivački cilj

Miroslav Milivojević, dipl.ing.

Odabir lokacije i pozicioniranje ovčarnika

Pri odabiru lokacije treba voditi računa:

- da su blizu površina za proizvodnju hrane
- da je suvo i ocedito mesto;
- da je lokalitet zaštićen od dominantnih vetrova
- da je omogućeno lako dovoženje hrane i odvoženje stajnjaka;

- da je najmanje 100 m udaljeni od izvora buke, neugodnih mirisa i otpadnih voda;
- da je u blizini priključak za vodu (izvor ili bunar) i priključak na električnu energiju;
- da je omogućen lak i siguran izlazak ovaca na pašu;
- da oko objekta ima dovoljno prostora za izgradnju ispusta i objekata za spremanje hrane;
- da je zemljište pogodno za izgradnju objekata u tehničko tehnološkom smislu.

Farmer ovog tipa mogu biti locirane na ovom području u blizini seoskih naselja. Teren treba biti blago nagnut na južnu stranu i zaklonjen od vetrova. Farmer trebaju biti okrenute sever-jug pri čemu je zapadni deo otvoren prema ispustu ili zapadistok pri čemu su sa severne, istočne i zapadne strane zatvorene i zaštićena od vetrova, južna strana je otvorena. Farmer trebaju biti udaljene od najbližih susednih kuća otprilike 200 m. Izbor smeštaja ovčarnika zavisi o raspoloživosti struje, vode, udaljenosti od naselja, vlažnosti terena, uticaju vetra. Ovce su osjetljive na spolašnju vlagu i vlagu u ovčarniku. Zbog vlage češće obolevaju od zarazne šepavosti.

Kapacitet objekta

Kapacitet zavisi broju ovaca koji želimo držati, a određuje se prema broju ovaca majki s pratećim brojem životinja (janjad, zalučena janjad i ovnovi).

Pozicioniranje štale

Poluotvorena štala koja bi bila okrenuta u smeru sever-jug pri čemu je zapadna strana potpuno otvorena prema ispustu prilagođena okolnim objektima i stanju na terenu. Južna strana bila bi potpuno otvorena, zagrađena na 1,5 m visine montažnim materijalom radi sprečavanja izlaza ovaca, moguće postaviti specijalne mreže koje sprečavaju direktan prodor sunčeva svetlosti i negativan uticaj vetrova. Na istočnoj strani farmera bila bi deponija za stajnjak. Jama bi imala kapacitet skladištenja stajnjaka za 6 meseci. Jama bi bila udaljena 5-10 m od farmera.

Nebojša Đurić, dipl.ing.

ŽETVA I ČUVANJE PŠENICE

Pod žetvom se podrazumeva ne samo kosidba i sređivanje pšenice, već i vršidba. Žetva može biti:

- jednofazna
- dvofazna
- višefazna

Jednofazna žetva se obavlja kombajnima. Tamo gde postoje sušare za dosušivanje zrna, jednofazna žetva počinje u voštanoj zrelosti, sa vlažnosti zrna 35%. Gubici zrna pri ovoj žetvi su najmanji.

Dvofazna žetva počinje sa kosidbom pšenice na visini 20 – 30 cm. Isto se suši u otkosima onda se kombajnira.

Višefaznu žetvu čini niz radova: kosidba, rukovedanje, vezivanje snopova, stavljanje snopova u krstine, zatim prevoz i denjenje u snopove i najzad vršidba. Zbog velikog broja operacija i gubici su veliki, 20% i više.

Posle vršidbe zrna bitno je to zrno kvalitetno sačuvati. Kako je zrno živ organizam, u njemu protiču životni procesi većom ili manjom brzinom, zavisno od vlažnosti i temperature samog zrna i okružujućeg vazduha.

U procesu razmene materije značajnu ulogu ima disanje. Disanje samog zrna, mikroorganizmi koji žive na njegovoj površini i primese imaju bitnu(značajnu) ulogu u čuvanju. Uspešnost čuvanja zrna se obezbeđuje svođenjem disanja na najmanju moguću meru.

Smanjivanjem životnih aktivnosti na minimum uz potpuno sačuvane životne sposobnosti i klijavost klice je ključ čuvanja zrna.

Disanje zrna se završava oksidacijom do ugljendioksida i vode. Na taj način se gubi deo mase zrna, a oslobađa i značajn deo toplote, to se manifestuje samozagorevanjem zrna u gomili. Proces samozagorevanja zrna u semenskom zrnu dovodi do uginuća klice – seme gubi klijavost.

Kod merkantilne pšenice samozagorevanjem mase zrno dobija neprijatan miris i ukus, na gljive i plesni, te se preradom zrna prenosi na proizvode.

Disanje zrna sa 14% vlage pri bilo kojoj temperaturi čuvanja je toliko malo da ga je praktično nemoguće otkriti. U suvom stanju zrno se može održati vrlo dugo uz sačuvanu klijavost i druga biljna svojstva.

Naime, u poslešetvenoj obradi zrna važna operacija je čišćenje od primesa, odmah iza čišćenja sprovesti meru sušenja zrna tj.smanjiti vlažnost do granice kada je zrno svedena na minimum, a disanje neprimetno.

Najprostiji način sušenja je sušenje na suncu. Ovde nema opasnosti od povreda klice visokim temperaturama. Ovaj način sušenja zahteva dosta rada i prostora, te se može primeniti za manje količine.

Za veće količine zrna u primeni su sušare sa zagrejanim vazduhom. Ovde se mora voditi računa o temperaturi sušenja, kao i o ujednačenosti zagrevanja zrna.Posle toga zrno u skladištima (silosima) se provetrava aktivnim ventiliranjem.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

BAKTEROIZNA PLAMENJAČA JABUČASTOG VOĆA

Erwinia amylovora

Kretanjem vegetacije došlo je do ispoljavanja simptoma oboljenja voća.Slučaj voćara sa teritorije Zlatiborskog okruga u čijem zasadu kruške viljamovke je došlo do pojave sušenja, naveo nas je da napišemo nešto o bakterioznoj plamenjači jabučastog voća(Erwini amylovori).

Bakterija se u zasadu održava na nekoliko načina. U vidu površinske populacije i raka. Infekcije mogu biti infekcije cveta (sušenje i opadanje cvetova) i mladara (pojava „pastirskog štapa”). Kasnije se infekcija širi kroz drveno tkivo, postepeno zahvatajući sve više drveta. U povoljnim uslovima dolazi do izlučivanja narandžastog bakterijskog eksudata. Takođe i na plodovima može da napravi infekciju, dovodeći do njihovog uništavanja.

Kod datog proizvođača bolest je uzela maha i osušila potpuno nekoliko stabala.A većina voćki ima simptome sušenja pojedinih grana ili vršnih grančica.(slika 1i slika 2).

Slika 1

Slika 2

Suzbijanje je vrlo teško i obuhvata primenu mehaničkih i hemijskih mera.

U periodu mirovanja voća vrlo bitno da se rade preventivni tretmani sa bakarnim preparatima: u jesen kada je opalo oko 70% lisne mase i tretiranje u vreme kretanja vegetacije u proleće. U ovom periodu vrlo značajna mera je i uklanjanje zaraženih delova biljaka. Rezidba se vrši uklanjajući zaražen i 30cm zdravog dela grančice uz obaveznu dezinfekciju pribora posle svakog reza (alkohol 96% ili varikina 10%). Preseke grana dezinfikovati premazivanjem 1% rastvorom bakarnog sredstva ili kalem-voskom.

Sledeći kritični period je cvetanje, kada može doći do infekcije cveta, a preko njega i novih infekcija višegodišnjeg drveta. U ovom periodu mogu se primenjivati preparati na bazi fosetil-aluminijuma (Aliete, Foliet...) ili antibiotici (u Srbiji nemaju dozvolu za primenu).

U slučaju mehaničkih oštećenja tkiva (jaki vetrovi, grad), mogu se stvoriti uslovi za jaku pojavu oboljenja. Obavezna je primena fungicida (kaptan, bakarna sredstva) što pre da bi se sprečio prodor patogena u kroz otvorene rane na biljci.

Voditi računa i o izbalansiranoj ishrani pogotovo sa azotom. Ako postoji mogućnost gajiti tolerantnije sorte i podloge.

Hemijski preparati su ograničene efikasnosti i u povoljnim uslovima za razvoj patogena ne mogu da zaustave dalji razvoj oboljenja, koristiti ih za preventivne tretmane. Pošto kod nas primena antibiotika nije dozvoljena, samo bakarni preparati mogu da se primenjuju u borbi protiv bakterioza, a da ispoljavaju dobar stepen efikasnosti. Treba voditi računa da u uslovima hladnog i vlažnog vremena, tokom vegetacije mogu da izazovu fitotoksičnost (ožegotine listova, mrežavost plodova).

Zorica Lazić, dipl.ing.

Ljubičasta pegavost izdanaka maline

Pegavost izdanaka maline prouzrokuje parazit *Didymella applanata*, gljivično oboljenje koje može naneti velike štete. Karakterističan simptomi su mrke do mrke ljubičaste pege oko

pojedinačnih pupoljaka, a javljaju se sredinom, odnosno krajem leta. Pupoljci zahvaćeni ovim oštećenjima ne mogu da se razviju, odnosno imaju usporen rast u toku naredne vegetacije. Male mrke pege pojavljuju se uglavnom na donjim delovima izdanaka. Na lišću se oboljenje javlja u obliku mrkih pega, obično duž nerava. Zaražene liske otpadaju, a lisne drške ostaju na izdanku. Kora izdanaka koja je zaražena puca, cepa se i otpada.

Za suzbijanje ove bolesti najvažnije je da malinjaci ne budu gusto zasađeni, na položaju gde nema provetravanja, da ne budu zakorovljeni i da se rodni izdanci uklone iz malinjaka odmah posle berbe.

Najvažnija preventivna mera je prskanje bakarnim preparatima u jesen i rano proleće. Zaštita u toku vegetacije postiže se prskanjem preparatima na bazi azoksistrobina, piraklostrobina, kombinacija piraklostrobina i boskalida, i drugi ([Quadris](#), Promesa, Queen, [Signum](#) i drugi).

Ako je intenzitet bolesti jači, onda treba prskati najmanje 6-7 puta, kako bi se sprečila sekundarna zaraza.

Milena Ćirić, dipl.ing.

Kako sertifikovati proizvod/proces/farmu?

Usklađivanje sa standardima za bezbednost i kvalitet hrane predstavlja dugotrajan i skup proces, tako da su u nekim slučajevima potrebna značajna ulaganja od strane proizvođača kako bi se unapredili proizvođački i/ili prerađivački kapaciteti.

Kada proizvođač odredi svoju strategiju, i odluči koji standard će biti najpovoljniji za njegovu proizvodnju, pristupa se procesu prilagođavanja proizvodnje zahtevima određenog standarda, nakon kojeg sledi sam proces sertifikacije.

Koraci kroz koje proizvođač treba da prođe tokom ovog procesa su sledeći:

1. Angažovanje adekvatnog savetodavca/konsultanta (ukoliko sam proizvođač ne može da sprovede sve gore navedene korake) – pokušati pronaći proverene konsultante.
2. Sagledavanje trenutne proizvodnje i analiza kritičnih tačaka – proizvođač, zajedno sa savetodavcem za uvođenje tog standarda analizira proizvodnju i mapira tačke koje nisu u skladu sa standardom koji se želi uvesti.
3. Obučavanje zaposlenih u datoj proizvodnji – ovaj korak je poželjan jer u jednoj proizvodnji/preradi potrebno je imati makar jedno lice koje poznaje procedure sertifikacije, kao i procedure te proizvodnje za dati standard.
4. Sačinjavanje plana za uvođenje standarda – proizvođač u saradnji sa savetodavcem/konsultantom priprema različite planove (planovi prilagođavanja i izmena na različitim nivoima upravljanja, plana prilagođavanja i izmena u proizvodnji, skladištenju, kontroli kvaliteta, itd.) za intervencije u proizvodnom procesu radi usklađivanja sa standardom.
5. Osmišljavanje sistema praćenja i kontrole u samoj proizvodnji (samokontrola) – potrebno je da proizvođač osmisli način primene zadatih dokumenata i sistema praćenja, kao i da smisli sopstveni sistem kontrole koji je u skladu sa sertifikatom zadatog sistema. Sve što je gore navedeno spada u proces pripreme jedne proizvodnje za sertifikaciju. To je implementacija (uvođenje) standarda. Nakon što je proizvodnja/prerada pripremljena za sertifikaciju. I uspešno završen proces uvođenja standarda, pristupa se procesu sertifikacije.

U procesu sertifikacije potrebno je učiniti sledeće:

1. Odabrati sertifikacionu kuću – preporuka je da proizvođač kontaktira nekoliko sertifikacionih kuća koje mogu da izvrše sertifikaciju datog standarda, i da od njih nekoliko zatraži ponudnu za sertifikaciju svoje proizvodnje. Nakon dobijanja ponuda, proizvođač treba da, uz konsultaciju sa svojim savetodavcem/konsultantom, odluči koja je ponuda najpovoljnija za njega/ njegovu proizvodnju.
2. Prijaviti se kod odabrane sertifikacione kuće – sertifikaciona kuća koju proizvođač odabere za uvođenje standarda treba da je akreditovana od strane Akreditacionog tela Srbije (ATS), a za neke standarde (organska proizvodnja, proizvodi sa geografskom oznakom) je za sada dovoljno ovlašćenje od strane Ministarstva poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede.
3. Utvrditi plan rada sa sertifikacionom kućom – kako bi se proces sertifikacije odvijao u okviru dogovorenih rokova, potrebno je da i proizvođač i sertifikaciona kuća utvrde svoje odgovornosti i obaveze. Stoga se sačinjava plan rada za sertifikovanje određenog standarda, koji je praćen ugovorom između proizvođača i sertifikacione kuće.

BILTEN 2013.

4. Provera od strane sertifikacione kuće – sertifikaciona kuća vrši prvu proveru (inspekciju) proizvodnje, i daje eventualne preporuke za izvršenje korektivnih mera. U toku provere identifikuju se neusaglašenosti koje se saopštavaju na kraju provere.
5. Ispravka neusaglašenosti - nakon izvršenja korektivnih mera u proizvodnji, proizvođač obaveštava sertifikacionu kuću, koja vrši drugu kontrolu (proveru) i ustanovljava da li je proizvodnja u potpunosti usaglašena sa zahtevima standarda. Ovaj proces se ponavlja sve dok i poslednja korektivna mera ne bude sprovedena u potpunosti.
6. Sertifikacija proizvodnje – kontrolori (inspektori) sertifikacione kuće daju izveštaj sertifikacionom odboru svoje kuće o usklađenosti proizvodnje sa datim standardom. Sertifikaciona komisija (nezavisni odbor) donosi odluku o sertifikaciji proizvodnje i o tome se obaveštava proizvođač.
7. Re-sertifikacija standarda se, u zavisnosti od vrste standarda, vrši na 1-3 godine.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je prepoznalo značaj sertifikacije proizvodnje te je u “Pravilniku o podsticajima za unapređenje ruralne ekonomije kroz uvođenje i sertifikaciju sistema bezbednosti I kvaliteta hrane, organskih proizvoda I proizvoda sa oznakom geografskog porekla” za sertifikaciju određenih standarda (ISO 22000, FSSC 22000, BRC, IFS, GOST-R, GLOBALG.A.P, organska proizvodnja, proizvodnja sa zaštićenim geografskim poreklom i sl.) opredelila podsticaje u visini do 350.000 dinara.

Bojana Nešić, dipl. ing.

Uslovi za subvencionisanje nabavke mreža za zasenjivanje i protivgradnu zaštitu maline

Obaveštavaju se poljoprivredni proizvođači da će Grad Užice subvencionisati nabavku PVC mreža za natkrivanje malinjaka protiv prekomernog osunčavanja i delimičnu protivgradnu zaštitu.

Uslovi koji su neophodni podnosiocu zahteva za ostvarenje prava na ovu subvenciju su:

1. Da je upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuje Registar poljoprivrednih gazdinstava, kao nosilac registrovanog poljoprivrednog gazdinstva i da se nalazi u aktivnom statusu.

Dokaz: Potvrda o aktivnom statusu gazdinstva (Uprava za trezor)

2. Da je pri registraciji upisao površinu pod malinom.

Dokaz: Izvod iz setvene strukture za 2013 godinu. (uprava za Trezor)

3. Da je izmirio poreske obaveze za godinu koja prethodi godini podnošenja zahteva.

Dokaz: Uverenje o izmirenju poreskih obaveza (Odeljenje za lokalnu poresku administraciju Gradske uprave za poslove finansije, računovodstva i privrede)

4. U slučaju da nije vlasnik zemljišta, mora da ima zaključen ugovor o zakupu tog zemljišta najmanje osam godina oddana podnošenja zahteva za korišćenje podsticaja. Dokaz: overena kopija ugovora.

5. Da je osiguran kod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika.
Dokaz: kopija overene zdravstvene knjižice ili uverenje PIO a .
6. Da je u momentu podnošenja zahteva mladji od 60 godina. A lica mladja od 40 godina biće bolje rangirana.- da ima prebivalište i zasad maline na teritoriji opštine Užice. Dokaz: kopija lične karte.
7. Prednost pri dodeli subvencije imaju zasadi od 0,5 ha iveći. (subvencionise se površina od 0,5 ha. maksimum.) Iznos subvencije je: 10 dinara po metru kvadratnom mreže.
8. Iznos subvencija za 0,5 ha iznosi 60.000 din.
9. Opštinska komisija će izvršiti ocenu i rangiranje zainteresovanih proizvođača za nabavku mreža.
10. Podnosioci zahteva koji ostvare pravo na subvenciju imaju obavezu da kupljene mreže ugrade najkasnije do 15.04. 2014. Godine po uputstvu nadležne Poljoprivredne stručne službe .
11. Sredstva za subvencionisanje su ograničena.

Radulović Andrija, dipl.ing.

Stanje useva

Stanje useva –ozimih strnih žita je dosta dobro. Na jednom delu useva (oko 3%) došlo je do poleganja. Uzrok su jake kiše i vetrovi . Od kultura je najviše polegao ječam.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina

Zaštita useva krompira u prvoj dekadi juna

1. ПРОУЗРОКОВАЧА ПЛАМЕЊАЧЕ КРОМПИРА (*Ph. infestans*)

Временске прилике које карактерише честа смена кишовитог и сунчаног периода током истог дана и изгледи времена у наредном периоду су погодни за развој гљиве (*Ph. infestans*) узрочника пламењаче кромпира. Услови за појаву пламењаче су нарочито погодни у усевима кромпира који су у фази склапања редова. Због тога је потребно да се изврши превентивна заштита у усевима кромпира.

Прскање се може извршити са једним од препоручених препарата:

- CUPROZIN 35WP	у дози 2,75 кг/ха
- CUPROXAT	у дози 2,0 л/ха
- ANTRACOL	у дози 1,8-2,0 кг/ха
- DAKOFLO	у дози 3,0 л/ха
- FUZIJA	у дози 2,5 л/ха
- RIDOMIL GOLD MZ 68 WG	у дози 3,0 кг/ха
- CURZATE M WG (или CURZATE R WG)	у дози 3,0 кг/ха
- EQUATION PRO WG	у дози 0,4 кг/ха
- CONSENTO	у дози 1,8-2,0 кг/ха

Препоручује се да се прва заштита кромпира од пламењаче обави препаратима који су појачани са бакарним фунгицидом (Curzate R WG). Такође, могуће је и извршити комбиновање бакарних фунгицида са препорученим средствима.

2. КРОМПИРОВЕ ЗЛАТИЦЕ (*L. decemlineata*)

Прскање се може обавити са неким од препоручених инсектицида:

- MATCH 050 EC	у дози 300-400 гр/ха
- AKTARA	у дози 70 гр/ха
- CONFIDOR 200 SL	у дози 300 мл/ха
- CONFIDOR 70 WG	у дози 100 гр/ха
- MOSPILAN	у дози 250 гр/ха
- TONUS	у дози 250 гр/ха
- CALYPSO 480 SC	у дози 100 мл/ха

Ако је златица у фази положених јаја или почетка пиљења може се применити инсектицид Match 050 EC који има овицидно и ларвицидно деловање, блокира пиљење, а касније и пресвлачење ларви. Остали препоручени инсектициди се примењују када се из јаја на наличју листа излегло 30-40% ларви, односно када се уоче прве Л2 ларве.

НАПОМЕНА: На теренима који су захваћени градом и оштећењима биљака кромпира, препоручује се што хитнија заштита таквих биљака коришћењем превасходно неког од бакарних средстава, јер је оштећена биљка много подложнија нападу пламењаче и других болести кромпира.

Заштита јабукe и крушке у првој декади јуна

Велика количина падавина у претходном периоду ствара оптималне услове за развој и ширење бактеријских и гљивичних обољења. У оваквим условима због спирања и разградње пестицида од претходне заштите, биљке су скоро потпуно незаштићене. Нарочито је велики ризик од ширења чађаве краставости на плодове и од инфекције узрочницима трулежи плодова јабукe и крушке.

ЗАШТИТА СЕ СПРОВОДИ У ЦИЉУ СУЗБИЈАЊА:

1. ПРОУЗРОКОВАЧА ЧАЂАВЕ КРАСТАВОСТИ (*Venturia inequalis*, *V. pirina*)

ЗА СУЗБИЈАЊЕ ОВОГ ПАРАЗИТА ПРЕПОРУЧУЈЕМО ЈЕДАН ОД СЛЕДЕЋИХ ФУНГИЦИДА:

- ANTRACOL	у конц. 0,20% (200 gr на 100 l воде)
- DITHANE	у конц. 0,30% (300 gr на 100 l воде)
- MANKOGAL 80	у конц. 0,25% (250 gr на 100 l воде)
- DELAN	у конц. 0,035% (350 gr на 100 l вод)
- ACORD	у конц. 0,03% (30 ml на 100 l воде)
- SCORE	у конц. 0,02% (20 ml на 100 l воде)
- SYSTANE 12 E	у конц. 0,035% (35 ml на 100 l воде)
- FOLICUR EM 50 WP	у конц. 0,075% (75 gr на 100 л воде)
- TERCEL	у конц. 0,20% (200 gr на 100 l воде)

2. ЗА СУЗБИЈАЊЕ ШТЕТНИХ ИНСЕКТА ПРЕПОРУЧУЈЕМО ЈЕДАН ОД СЛЕДЕЋИХ ИНСЕКТИЦИДА:

- MOSPILAN (ili TONUS ili AFINEX) u konc. 0,025% (25 gr na 100 l vode)
- TALSTAR (ili FOBOS) u konc. 0,06% (60 gr na 100 l vode)
- CORAGEN 20 SC u konc. 0,02% (20 ml na 100 l vode)
- CIPKORD u konc. 0,03% (30 ml na 100 l vode)
- KONZUL (ili NURELL –D) u konc. 0,10% (100 ml na 100 l vode)

Због ефикаснијег сузбијања штетних инсеката и правилног коришћења инсектицида потребно је користити неко друго препоручено средство у односу на претходно коришћено.

3. ЗА СУЗБИЈАЊЕ ШТЕТНИХ ГРИЊА (Panonychus ulmi, Tetranychus sp.) НА ЈАБУЦИ И КРУШЦИ ПРЕПОРУЧУЈЕМО ЈЕДАН ОД СЛЕДЕЋИХ АКАРИЦИДА:

- NISSORUN u konc. 0,05% (50 ml na 100 l vode)
- DEMITAN u konc. 0,06% (60 ml na 100 l vode)
- ENVIDOR + Mineralno ulje u konc. 0,060% + 0,25% (60 ml+ 250 ml na 100 l vode)

НАПОМЕНА: У случају временских непогода праћених градом и оштећењима биљака, потребно је што пре поновити прскање, без обзира на време извођења претходног третирања. У засадима где је дошло до појаве бактериозне пламењаче (*E. amylovora*), препоручује се уклањање оболелих грана и до 50 цм испод видљиво зараженог дела гране. Обавезна је дезинфекција маказа у варикини или алкохолу. Одмах након тога се препоручује примена фунгицида на бази бакар хидроксида као што су Funguran, Kocide200 или Fungohem у концентрацији 0,05%. На тај начин се спречава ширење болести наредним падавинама.

Milenko Gavrilović dipl.ing.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive stoke u Srbiji

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase		Bikovi	Preko 500kg	HF	
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	250	Bikovi	Preko 500kg	SM	210

BILTEN 2013.

Jarad	Sve težine	Sve rase	200	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	240
Junad	Do 300kg	SM		Junad	Do 300kg	SM	
Junad	350-480kg	Sve rase		Junad	350-480kg	Sve rase	220
Junad	Preko 480	SM	220	Junad	Preko 480	SM	
Krave za klanje	Sve težine	SM	140	Krave za klanje	Sve težine	SM	140
Ovce	Sve težine	Sve rase	140	Ovce	Sve težine	Sve rase	140
Prasad	16-25kg	Sve rase		Prasad	16-25kg	Sve rase	230
Prasad	Do 15kg	Sve rase	250	Prasad	Do 15kg	Sve rase	
Tovljenici	80-120kg	Sve rase	170	Tovljenici	80-120kg	Sve rase	170
Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	160	Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	
Telad	80-160	SM	340	Telad	80-160	SM	
Koze	Sve težine	Sve rase	100	Krmače za klanje	Preko 130kg	Sve rase	130

Cene žitarica u Srbiji.

Kukuruz	pšenica	Soja zrno	Suncokret
21,6-21,82din/kg	23,98-24,30din/kg	36,95din/kg	36,95-37,08din/kg

Cene povrća u Srbiji.zaključno sa 23.06.2013.godine

Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg	Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg
Boranija	200	Kupus	70
Brokoli	200	Luk beli	400
Grašak	150	Luk crni mladi	20
Karfiol	150	Luk crni	80
Krastavac	50	Paprika babura	120
Krompir	80	Paprika šilja	200
Krompir mladi	100	Paradaiz	100
Pasulj beli	200	Tikvice	50
Praziluk	180	Zelena salata	20
Spanać	200	Šargarepa	80

Cene voća sa kvantaške pijace17.-23.6.2013.godine

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka -Ajared	80	Kajsija	160
Jabuka Delišes	130	Nektarina	70
Jabuka –G.Smith	150	Orah	1000
Jagoda	200	Tešnja	100
Breskva	60	Višnja	70

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:

300 primeraka